

Od Redakcji

Prezentowany numer rocznika „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia de Arte et Educatione” został poświęcony zagadnieniu perspektyw metodologicznych i podejść badawczych wykorzystywanych w naukowym namyśle nad różnymi zagadnieniami z obszaru kultury i sztuki. Znajdziemy w nim teksty o charakterze ściśle metodologicznym, jak również takie, które prezentują wyniki badań, a na ich tle wskazują zastosowanie określonych podejść analitycznych w praktyce naukowej. Opracowania te mogą zostać potraktowane jako zbiór swoistych „przykładów” zastosowań określonych perspektyw badawczych w naukach humanistycznych i społecznych. Za celowością takiego wyboru tematu przemawia fakt, że doskonale wpisuje się on w misję dydaktyczną naszego rocznika, a nie był, jak dotąd, podejmowany na jego łamach. Zbór artykułów naukowych ukazujący szeroki wachlarz możliwości metodologicznych będzie mógł stanowić materiał edukacyjny dla studentów i doktorantów oraz wspomóc ich w realizacji własnych projektów naukowo-badawczych. Przyczyni się to również do popularyzacji pisma wśród tej grupy odbiorców.

Prezentowany rocznik zawiera 11 artykułów, których autorzy, mimo iż reprezentują różne dyscypliny naukowe, podejmują badania ukierunkowane na interesujące i aktualne zjawiska z obszaru kultury i sztuki. Ich wielowymiarowość i złożoność wymusza interdyscyplinarne analizy i korzystanie z paradygmatów badawczych przynależnych także innym dziedzinom nauki.

Numer otwiera tekst Diany Wasilewskiej, badaczki zajmującej się analizą krytyki artystycznej dwudziestolecia międzywojennego i korzystającej z narzędzi wypracowanych przez teoretyków literatury. W tym wypadku uwaga autorki skupia się na zagadnieniu kryteriów i retoryki ocen dzieł sztuki w publicystyce antysemickiej międzywojnia. Kolejny artykuł, autorstwa Bernadety Stano, poddając omówieniu obraz Gerarda Kwiatkowskiego *Bez tytułu*, przybliżyła podejście badawcze bazujące na wielozmysłowym doświadczeniu dzieła. Tekst Rafała Solewskiego, odwołujący się do myśli estetycznej Władysława Stróżewskiego i Romana Ingardena, stanowi z kolei egzemplifikację ujęcia fenomenologicznego w badaniu sztuki współczesnej na przykładzie filmu *Ogród rozkoszy ziemskich* Lecha Majewskiego. Także kolejny artykuł pozostawia nas w kręgu sztuki filmowej. To propozycja autorstwa Patrycji Włodek, wykorzystującej podejście *memory studies* do analizy produkcji filmowo-serialowych reprezentujących obszar kina nostalgicznego. Z nieco innym podejściem stosowanym w badaniach filmoznawczych mierzy się artykuł Olgi Wesołowskiej, wprowadzający czytelnika w metodologię badań z zakresu komparatystyki kulturowej. Bazując na tej perspektywie i analizując sylwetki żydowskich

protagonistów w dwóch wybranych filmach, autorka wykazuje również odmienność rozliczenia się Niemiec i Austrii z ich nazistowskiej przeszłości. W zupełnie inne obszary badań zabiera nas Julia Kluzowicz, proponując namysł nad tzw. sztuką zaangażowaną poprzez ujęcie jej w perspektywie *art based research* oraz *action research*. Wspólny horyzont nauk społecznych i sztuki stoi także u źródeł badań Weroniki Plińskiej i Dominiki Tomczewskiej-Iskrzyckiej. Autorki, analizując biografie współczesnych polskich twórczyń komiksu, jako metodę obierają wywiad narracyjny zorientowany biograficznie. Beata Cyboran przybliży z kolei pojęcie *path dependence*, odnosząc je do procesu transformacji ustrojowej w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem przemian zachodzących wówczas w polityce kulturalnej państwa i w sektorze instytucji kultury. W kolejnym artykule, autorstwa Doroty Gierszewski, polem badawczym staje się edukacja kulturowa, a ściślej zagadnienie kulturowej partycypacji dorosłych w ramach idei *lifelong learning* (całocięciowego uczenia się). Zbliżony obszar eksplorują również autorzy następnego artykułu. Jakub Fabiś i Justyna Gomolla przeprowadzają badania jakościowe w środowisku aktywnych twórczo seniorów, chcąc poznać znaczenie, jakie analizowana grupa nadaje swojej aktywności. Naszą publikację zamyka artykuł Jakuba Koska, otwierając jednocześnie przestrzeń do całkowicie odmiennych badań, a mianowicie interdyscyplinarnych studiów nad kulturą muzyki metalowej w Polsce, w tym jej perspektyw teoretyczno-metodologicznych.

Artykuły zebrane w prezentowanym tomie wskazują na rozległość i interdyscyplinarność współczesnych nauk o sztuce. Identyfikują wielość metodologiczny, jak również wzajemne przenikanie się nauk humanistycznych i społecznych. Wierzymy, iż mogą stać się cenną inspiracją dla studentów i badaczy wielu dyscyplin.

Beata Cyboran, Diana Wasilewska